

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΑ "ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ..."—Τὰ «Μ. Χ.» υπολογίζοντας στὸν σοβαρὸ κύκλο τῶν ἀγαγρωσίων των, κυκλοφοροῦν τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ Ε'. τόμου μὲ τὴν πλέον ἐκλεκτὴν ὕλην, ἀρχίζοντας συγχρόνως καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς «Αἰσθητικῆς τῆς μουσικῆς» τοῦ ἀξιοτίμου συνεργάτου μας κ. Κ. Δ. Ολοκόμω. Τὸ ἐκ 380 περίπου σελίδων βιβλίον τοῦ τακτικοῦ μας συνεργάτου, πρωτότυπος μουσικοεπιστημονικὴ μελέτη, ἐξετάζει ὅλα τὰ προβλήματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἀπὸ αἰσθητικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἀπόψεως. Χωρὶς νὰ δίδῃ μὰ μονόπλευρην ψυχολογικὴν ἔρευνα στὰ προβλήματα, ὅπως κάμουν ἄλλοι Εὐρωπαῖοι αἰσθητικοὶ (βλέπε π. χ. τὰς Γενικὰς αἰσθητικὰς τῶν Lipps, Wilasch καὶ ἄλλων, ἢ τὰς μουσικὰς αἰσθητικὰς τῶν Schmitz, Mersmann, Riemann κτλ.), ἀλλ' οὐδὲ καὶ κοινολογικὴν τοιαύτην (βλέπε τὰς Αἰσθητικὰς τῶν Lalo, Bekker καὶ ἄλλων) κατορθώνει ὁ συνεργάτης μας, στηριζόμενος στὰ ψυχολογικὰ ἐλατήρια τῶν διαφόρων μουσικῶν φαινομένων, νὰ ἐμβαθύνῃ ἐπὶ πλέον στὰ αἷτια καὶ τὰ φαινόμενα αὐτὰ καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν βαθύτεραν οὐσίαν καὶ ἔφην τῶν μουσικῶν φαινομένων, αἰτίων καὶ καταστάσεων. Γύρω δηλαδὴ ἀπὸ μὴ ἀπλή μελωδικὴν γραμμὴν ἢ ἀκολουθίαν συγχορδιῶν ἢ ἐνορχήστρωσιν κτλ., νὰ εἶρῃ τὴν ἐνεργὸν (ἔσωτερικὴν) δύναμιν, τὰ αἷτια τῆς οὕτως ἢ ἄλλως πλάσεως μουσικῆς φράσεως καὶ τὴν ὑποκρυπτομένην ἐπὶ πλέον εἰς τὴν μουσικὴν αὐτὴν καλλιτεχνικὴν ἔκφρασιν, βαθύτεραν οὐσίαν καὶ ἰδέαν τῆς συνθέσεως. Τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν παραδειγμάτων τοῦ Β'. μέρους τῆς «Αἰσθητικῆς» του, ἀπὸ τὴν διεθνή μουσικὴν παραγωγὴν, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι παραπομπαὶ στὴν ἐπιστημονικὴν κυρίως βιβλιογραφίαν, γιὰ τὰ διάφορα προβλήματα, θὰ καταστήσουν τὸ βιβλίον τοῦ συνεργάτου μας ἀσφαλῶς βῆσον διὰ περαιτέρω ἔρευναν οἰουδήποτε ἄλλου θεωρητικοῦ ἢ πρακτικοῦ βιβλίου καὶ θέματος γύρω ἀπὸ τὴν μουσικὴν. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς δὲ τόμου τῶν

«Μ. Χ.» θὰ ἀρχίσῃ ἡ δημοσίευσίς τοῦ Β'. μέρους τῆς «Αἰσθητικῆς τῆς μουσικῆς», ἡ πρακτικὴ πλέον, ἡ ἐφαρμοσμένη αἰσθητικὴ.

Καὶ σημειοῦμεν ἐπίσης ὅτι, σὺν προσεχῆς τεύχος, θὰ δημοσιευθῇ ἡ ἐξηγητημένη ἤδη ἔκδοσις τῆς μοναδικῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας «Ἡ παρασημαντικὴ τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς» τοῦ διαπερτοῦς συνεργάτου μας κ. Κ. Ψάχου, διὰ τὴν ὁποίαν τόσον εὐμενῶς ἐξεφράσθησαν, κατὰ τὴν πρώτην ἔκδοσίν της, ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἐπιστήμονες.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΡΥΠΤΟΦΕΡΙΤΑΣ ΤΗΣ "ΓΚΡΟΤΤΑ ΦΕΡΑΤΤΑ".—Ἡ Μονὴ τῆς «Γκρόττα Φεράττα» (Κρυπτοφέρης), ποῦ ἀπέχει ἀπὸ τὴ Ρώμην περίπου 25 χιλιόμετρα, Ἰερὴ στὰ 1004 ἀπὸ τὸν ἐκ Ρωσσάνου τῆς Καλαβρίας ὄρειον Νεῖον τὸν Νέον. Ἡ Μονὴ τῆς Κρυπτοφέρης ἦταν ἀνεκαθεν κέντρον τῶν ἐλληνορθόθμων Καθολικῶν, ἢ ὅπως λέγονται: τῶν Οὐνιτῶν, ποῦ ἐπιδιώκουσιν τὴν ἔννοιον τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν Πάπα Ρώμης πάντοτε. Στὴν «Γκρόττα Φεράττα» διεσώθησαν μερικὰ ἴχνη, πάντως ἐλάχιστα, καὶ αὐτὰ παραφθαρμένα, Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀπὸ τοῦ ΙΔ'.—ΙΕ'. κυρίως αἰῶνος, ἀκριβῶς ἀπὸ τότε ποῦ μετανάστευσαν εἰς τὴν Ἰταλίαν μερικοὶ Ἄλβανοὶ καλόγηροι, γιὰ νὰ μᾶς δείξουν πῶς τὰ ἴχνη αὐτὰ, δὲν ἔχουν καμιά τεχνικὴ ἀξίαν καὶ νὰ μᾶς θυμίσουν μόνο τὴν ἐπίβρασι τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς, στὰ ἣν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Μονῆς αὐτῆς.

Ἄλλὰ, καὶ αὐτὸ μᾶς ἀνδιαφέρει ἰδιαίτερα, ἀπὸ τὴν παραφθαρμένη αὐτὴ μουσικὴ, δημοσιεύθησαν στὰ 1906, μερικὲς μελωδίαι εἰς τὴν τότε «Φόρμιγγα», ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ αἰτήσι τοῦ κ. Κ. Ψάχου σὺν μακαρίτῃ Hugo Gaisser διεσθοντῆ τοῦ Κολλεγίου Ρώμης «Ἅγιος Ἀθανάσιος» καὶ διδασκάλου συγχρόνως τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς. Ὁ Gaisser αὐτός, ἐξέδωκε τότε καὶ ἰδιαίτερον μελέτην γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐλληνοϊταλικὰ ἔσματα μὲ τὸν τίτλον: «Canti ecclesiastici Italo-greci»—1905 Καὶ ἔτσι, ὅποτε γίνονταν λόγος γιὰ τὴν «Γκρόττα Φεράττα», γίνονταν πάντα γύρω ἀπὸ τὸ ἐλληνορθόθμον αὐτῆς καὶ τὰ πενιχὰ διασωθέντα σ' αὐτὴν ἴχνη ἐλληνοφανεῶς παραδόσεις.

Τελευταία ὅμως, δημοσιεύθηκα ἡ εἰδησις (καὶ ποῦ ἔρχηκε ἀπ' αὐτὴν τὴν Μονὴ) πῶς ἀνακαλύφθηκα τάχα «ἡ κλαίς» μὲ τὴν ὁποίαν ὁ μουσικοδιδασκαλὸς κ. Λαυρέντιος Τάρσι, ἀναγινώσκουσι τὴν εἰς τοὺς ἀρχαίους μουσικοὺς κώδικας Βυζαντινῆν μουσικὴν παρασημαντικὴν. Ἄλλὰ, καὶ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σημειωθῇ, γιὰ μὴ τέτοια ἀνάγνωσι, προηγήθησαν καὶ ἄλλοι, καὶ μάλιστα ὁ προαναφερθεὶς Hugo Gaisser (ἴσως καὶ διδασκαλὸς τοῦ κ. Λαυρέντιου) ποῦ δημοσίευσεν στὰ 1905 μελέτην τοῦ μουσικορθόθμου μὲ τὸν τίτλον: «Heimrod de Râques dans l'office Grec», δηλαδὴ «Ἐίρημοὶ τοῦ Πάσχα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον λειτουργίαν». Σ' αὐτὴν ὁ Gaisser, ἀπὸ πλάνης καὶ ἄγνοια συγχίρει τοὺς εἰς ἄργον μέλος εἰρημοὺς τοῦ Πάσχα (Ἀναστάσεως ἡμέρα κτλ.) μὲ τοὺς εἰς σύντομον τοιοῦτον καὶ προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ πῶς ἡ μουσικὴ γραφὴ τῶν ἀρχαίων κωδικῶν εἶναι διάφορος τῆς σημερινῆς. Ἐπομένως, δεῖγματα τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὅποιον ὁ κ. Λαυρέντιος ἀναγινώσκουσι τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν «στενογραφίαν», πρὸλαβόντας αὐτόν, ἔδειξαν ἤδη ὁ μακαρίτης Gaisser.

Τώρα πάλιν, ἀπὸ τηλεγράφημα τοῦ «Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου» ποῦ δημοσιεύθηκα πρὶν ἀπὸ δύο μῆνας περίπου, εἶνε γνωστὸν ὅτι, ὁ ἡγούμενος τῆς «Γκρόττα Φεράττα»

Ἰσθαιρος Κράτος μετὰ τοῦ μουσικοδιδασκάλου αὐτῆς Λαυρεντίου Τάρδι ἐπισκέφθηκαν τὸν Οἰκομενικὸν Πατριάρχην Φώτιον τὸν Β'. Εἰς τὸν Πατριάρχην μας, λέγει τὸ τηλεγράφημα, ἀνέπτυξαν οἱ δύο αὐτοὶ καλόγηροι τὰς δοξασίας των καὶ συναζήτησαν μὲ τοὺς Συνοδικούς καὶ τοὺς ἄλλους Μητροπολίτας καὶ ὅτι, ἐπὶ πλέον, ἀφ' οὗ ἐφοδιάσθησαν μὲ Πατριαρχικά συστατικὰ γράμματα, πῆγαν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος διὰ νὰ ἐλθουν κατόπιν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. (Εἰς τὴν πόλιν μας μάλιστα ἀνγγέλθη ἡ ἀφιξὶς τῶν δύο καλογηρῶν καὶ αἱ ἀνέργαι αὐτῶν ἐδῶ, μὲ ἕνα ὁμοίωμοφο ἀνακοινωθέντι. Καὶ εἶται, πληροφορηθήκαμε ἀπὸ τὸ τελευταῖο, τὰ ἑξῆς: Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐρωτηθεὶς σχετικῶς μὲ τὸ ἔργον τῶν δύο προκαταρθθέντων Κρυπτοφριτῶν, ἀπήντησεν: «*Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος παρακολουθεῖ μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν (:) ἐπὶ τοῦ τρέπου τῆς ἀναγνώσεως τῶν παλαιωτάτων μουσικῶν κωδίκων, δὲν πρόκειται ὅμως νὰ ταχθῇ μὲ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἄποψιν....*» καὶ ὅτι «*δοῦα θὰ εἶπουν καὶ θὰ γράψουν οἱ μέλλοντες νὰ συζητήσωσι μετὰ τῶν Κρυπτοφριτῶν θὰ ἀντιπροσωπεύουν τὰς καθαρῶς ἀτομικὰς ἐπιστημονικὰς τῶν γνώμας, χωρὶς αὐταὶ νὰ θεωρηθοῦν ἀπηχοῦσαι γνώμας τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ ὁποία τηρεῖ, ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου, ἀλλ' αὐτοῦ (:)*» μέχρι τῆς στιγμῆς, προβλήματος τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀρχαιοτάτων μουσικῶν Βυζαντινῶν κωδίκων τῆς Κρυπτοφρίης, ἐπιβεβλημένην οὐδετερότητα».

Ὁ κ. Κ. Φάχου ἐδημοσίευσεν ἀμέσως εἰς τὴν «*Καθημερινήν*» ἐπιστολὴν τὴν (καὶ ἀπόσκαμα τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ἐδημοσιεύθη ἕδη εἰς τὰ τελευταῖα ἐκδοθέντα «*Μουσικὰ Χρονικά*») διὰ τῆς ὁποίας, διαφωτίζων τὸ κοινὸν γύρω ἀπὸ τὸ ζήτημα αὐτό, προέτανε νὰ γίνῃ, ἐπὶ παρούσῃ ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτείας, τοῦ Τύπου καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ κόσμου, μιὰ δημοσία συζήτησις γιὰ ν' ἀναίρεσθ μίαν πρὸς μίαν τὰς δοξασίας τοῦ κ. Λαυρεντίου καὶ τῶν ἄλλων πού τυχόν συμφωνοῦν μὲ αὐτόν, καὶ νὰ τελειώσῃ πλέον ἡ ὑπόθεσις αὕτη, πού μερικεὶ θοροβοποιοὶ ἡμιμαθεῖς, ἐκ τῶν ἐν Ἀθῆναις, ἐκμεταλλεζόμενοι, δημοκοποῦν αὐτοεκλαμαρζόμενοι.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑφημερὶς «*Ἑλληνική*» οὐ συνέντευξι: συντάκτου τῆς μετὰ τοῦ κ. Φάχου, ἐδημοσίευσεν ἐν ἑκτάσει: τὰς γνώμας αὐτοῦ, γιὰ νὰ χαρακτηρίσῃ ὅπως ἔπρεπε εἰς τὸ τέλος ἡ «*Ἑλληνική*»—καὶ δικαίως—τὰς προθέσεις καὶ τοὺς προπαγανδιστικὰς σκοποὺς τῶν ὀυνιτῶν καλογηρῶν τῆς Κρυπτοφρίης. Ὡς μόνη δὲ ἀπάντησις εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Φάχου γραφέντα, ἐδημοσιεύθη μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Λαυρεντίου Τάρδι, διὰ τῆς ὁποίας ὑπόσχεται ὁ κ. Λαυρέντιος νὰ ἐπανέλθῃ τὸν Ὀκτωβρίον εἰς Ἀθήνας, γιὰ νὰ κάμῃ διαλέξιν καὶ συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Τὰ «*Μουσικὰ Χρονικά*» πού ἀποδίδουν μεγάλην σημασίαν καὶ βαρύτητα εἰς τὸ πρόβλημα τῆς Βυζαντινῆς σημειογραφίας, ἐκ τῆς διασαφηνήσεως τοῦ ὁποίου διὰ μίαν ἀκόμη φοράν θὰ ἐπισημοποιηθῇ ἡ πρό αἰῶνος γενομένη ἐξήγησις τῶν μουσουργημάτων τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐκ τῆς ἀρχαίας στενογραφίας εἰς τὸ σημερινόν γραφικόν σύστημα, ἀνέλαβον αὐτὰ νὰ διοργανώσωσιν τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Φάχου προταθένσαν δημοσίαν συζήτησιν εἰς μίαν τῶν ἐνταῦθα αἰθουσῶν, τοῦ «*Παρασσοῦ*» ἢ ἄλλην καὶ νὰ κρατηθοῦν ἐστενογραφημένα Πρακτικά, τὰ ὅποια καὶ θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ ἀμέσως μετὰ τὴν συζήτησιν πρῶτον ἐκδοθῆσόμενον τεῦχος αὐτῶν.